ДОГОВОР

МЕЃУ

ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

И

ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА ИНДИЈА

ЗА

ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАЕМНА ЗАШТИТА

НА ИНВЕСТИЦИИ

Владата на Република Македонија и Владата на Република Индија (во понатамошниот текст „Договорни страни“);

Со желба да создадат поволни услови за поттикнување поголеми инвестиции од инвеститорите на едната Договорна страна на територијата на другата Договорна страна;

Согледувајќи дека поттикнувањето и заемната заштита на таквите инвестиции, согласно меѓународен договор, ќе ги стимулира поединечните деловни иницијативи и ќе го зголеми просперитетот на двете земји;

Се договорија за следното:

Член 1
Дефиниции

За целите на овој Договор:

1. изразот „инвестиција“ се однесува на секаков вид на средство основано или стекнато, вклучувајќи промени во формата на таквата инвестиција, од страна на инвеститор на едната Договорна страна на територијата на другата Договорна страна, во согласност со националните закони на Договорната страна на чија што територија е направена инвестицијата, а особено, иако не исклучиво, вклучува:

а) движен и недвижен имот, како и други права како што се хипотеки, залози или гаранции;
б) акции, удели и должнички хартии од вредност издадени од компанија и било која друга слична форма на учество во компанија;
в) побарувања кои гласат во пари или други услуги врз основа на договор кои имаат финансиска вредност;
г) права од интелектуална сопственост, вклучувајќи, авторски права, трговски марки, патенти, права од индустриска сопственост, know-how или goodwill во согласност со релевантните закони на соодветната Договорна страна;
д) деловни концесии доделени во согласност со закон или договор, вклучувајќи концесии за истражување и вадење нафта и други минерали.

2. изразот „инвеститор“ се однесува на секое физичко или правно лице на едната Договорна страна кое инвестира на територијата на другата Договорна страна.

а) изразот „физичко лице“ во однос на која било Договорна страна се однесува на секој државјанин на која било Договорна страна кој го добива својот статус од законот што е на сила во соодветната Договорна страна;
б) изразот „правно лице“ во однос на која било Договорна страна се однесува на секое правно лице вклучувајќи претпријатија, компании, корпорации, деловни здруженија и/или организации што се основани, воспоставени или организирани во согласност со соодветните закони на која било Договорна страна и што имаат седиште на територијата на таа Договорна страна.

3. изразот „приноси“ се однесува на паричните износи остварени од инвестицијата како што се добивка, камата, капитална добивка, дивиденда, лиценцни надоместоци и провизии.

4. изразот „територија“ се однесува на :

а) во однос на Република Македонија: територијата на Република Македонија, вклучувајќи ја копнената површина, водената површина и воздушниот простор, над која Република Македонија има суверенитет, суверени права и јурисдикција над таквите права во согласност со меѓународното право;
б) во однос на Република Индија: територијата на Република Индија, вклучувајќи ги нејзините територијални води и воздушниот простор над нив и други поморски зони, вклучувајќи ја Ексклузивната економска зона и континенталниот гребен, над која Република Индија има суверенитет, суверени права или ексклузивна јурисдикција во согласност со нејзините закони што се на сила, со Конвенцијата на Обединетите нации од 1982 година за право на морето и со меѓународното право.

Член 2
Опфат на Договорот

Овој Договор ќе се однесува на сите инвестиции извршени од инвеститори на која било Договорна страна на територијата на другата Договорна страна, прифатени како такви во согласност со нејзините закони и прописи, без оглед дали се извршени пред или по влегувањето во сила на овој Договор.

Член 3
Поттикнување и заштита на инвестиции

(1) Секоја Договорна страна ќе поттикнува и ќе создава поволни услови за инвеститорите на другата Договорна страна да инвестираат на нејзината територија и ќе ги признава таквите инвестиции во согласност со нејзините закони и прописи.

(2) Секоја Договорна страна на својата територија ќе ги штити инвестициите направени во согласност со нејзините закони и прописи од страна на инвеститори на другата Договорна страна и нема да го попречува, преку неразумни или дискриминаторни мерки, управувањето, одржувањето, употребата, уживањето, продажбата и располагањето со такви инвестиции.

(3) Инвестициите и приносите на инвеститорите на која било Договорна страна во секое време ќе добијат праведен и правичен третман на територијата на другата Договорна страна.

Член 4
Национален третман и третман на најповластена нација

(1) Секоја Договорна страна ќе им додели на инвестициите направени од инвеститори на другата Договорна страна третман што не е помалку поволен од третманот што им се дава на инвестициите на сопствените инвеститори или на инвеститорите на која било трета држава.

(2) Покрај тоа, секоја Договорна страна ќе им додели на инвеститорите на другата Договорна страна, вклучувајќи ги приносите на нивните инвестиции, третман што нема да биде помалку поволен од третманот што им се дава на инвеститорите на која било трета држава.

(3) Одредбите од ставовите (1) и (2) од овој член нема да се толкуваат како обврска за едната Договорна страна да им додели на инвеститорите на другата Договорна страна било каков третман, предност или привилегија што резултираат од:

а) нејзиното членство или здружување во која било постојна или идна економска, монетарна или царинска унија, заеднички пазар, слободна трговска зона или сличен меѓународен договор во кој таа е или може да биде членка, или

б) било кое прашање кое е целосно или делумно поврзано со

оданочување, вклучувајќи ги договорите за избегнување на двојното оданочување.

Член 5
Експропријација

(1) Инвестициите извршени од инвеститори на која било Договорна страна нема да бидат национализирани, експроприрани или изложени на мерки што имаат дејство еднакво на национализација или експропријација (во понатамошниот текст „експропријација") на територијата на другата Договорна страна, освен за јавни цели, во согласност со закон, на недискриминаторна основа и со праведен и правичен надомест. Таквиот надоместокот е во износ на пазарната вредност на инвестицијата што е експроприрана веднаш пред експропријацијата или пред претстојната експропријација да стане јавно позната, кое и да се случи прво. Надоместокот вклучува камата што се плаќа на годишна ЛИБОР основа од датумот на експропријацијата до датумот на плаќање. Износот на надоместокот се плаќа во конвертибилна валута, тој е слободно пренослив и се плаќа без непотребно одложување.

(2) Засегнатиот инвеститор има право, во согласност со законот на Договорната страна што ја врши експропријацијата, на прегледување, од страна на судски или друг надлежен орган на таа страна, на неговиот случај и на проценка на неговата инвестиција во согласност со начелата наведени во овој став. Договорната страна што ја врши експропријацијата ги вложува сите напори за да обезбеди дека таквото прегледување се врши веднаш.

(3) Доколку Договорната страна ги експроприра средствата на правното лице што е основано, воспоставено или формирано согласно законот што е во сила во кој било дел од нејзината територија и во кое инвеститорите од другата Договорна страна поседуваат акции, Договорната страна ќе обезбеди дека одредбите од став (1) од овој член се применуваат до оној степен до кој е неопходно за да се обезбеди праведен и правичен надоместок во врска со таквата инвестиција на таквите инвеститори на другата Договорна страна кои се сопственици на тие акции.

Член 6
Надомест на загубите

Инвеститорите на едната Договорна страна чии инвестиции на територијата на другата Договорна страна претрпеле загуби поради војна или друг оружен конфликт, вонредна состојба, востание, бунт, немири или граѓански немири на територијата на другата Договорна

страна, другата Договорна страна ќе им додели третман во врска со враќањето, обесштетувањето, надоместување или друго порамнување што не е помалку поволен од оној што другата Договорна страна им го дава на сопствените инвеститори или на инвеститорите на која било трета држава. Плаќањата извршени како резултат на тоа се префрлаат без непотребно одложување во конвертибилна и слободно пренослива валута.

Член 7
Пренос на инвестициите и приносите

(1) Секоја Договорна страна на чија што територија се направени инвестициите, ќе им дозволи на инвеститорите на другата Договорна страна, слободно да ги пренесат сите средства во врска со нивните инвестиции направени на нејзина територија, без непотребно одложување и на недискриминаторна основа. Таквите средства може да вклучуваат:

а) капитал и дополнителни капитални износи што се користат за одржување и зголемување на инвестициите;
б) нето оперативни добивки, вклучувајќи капитални добивки, дивиденди и камата согласно нивните удели;
в) отплати на кој било заем, вклучувајќи камата на тој заем, поврзани со инвестицијата;
г) отплати на договорни надоместоци (royalties) и услужни права поврзани со инвестицијата;
д) приходи од продажба на нивни акции;
ѓ) приходи добиени од инвеститори во случај на продажба или делумна продажба или ликвидација;
е) приходи на граѓани/државјани на едната Договорна страна кои работат во врска со инвестицијата на територијата на другата Договорна страна.

(2) Освен ако не е поинаку договорено меѓу страните, преносот од став (1) од овој член ќе биде дозволено да се изврши во валутата на оригиналната инвестиција или во која било друга конвертибилна валута. Таквиот пренос се врши по пазарниот девизен курс што важи на датумот на преносот, во согласност со процедурите воспоставени од Договорната страна на чија територија е направена инвестицијата, под услов сите финансиски обврски кон оваа Договорна страна да се исполнети.

Член 8
Суброгација

Доколку една Договорна страна или нејзина назначена агенција гарантира било какво обесштетување во однос на некомерцијални

ризици во врска со инвестиција извршена од било кој од нејзините инвеститори на територијата на другата Договорна страна и изврши плаќање на таквите инвеститори во врска со нивните побарувања согласно овој договор, другата Договорна страна се согласува дека првата Договорна страна или нејзината назначена агенција имаат право врз основа на суброгација да ги остварат своите права и да ги потврдат барањата на тие инвеститори. Суброгираните права нема да ги надминат оригиналните права или побарувања на таквите инвеститори.

Член 9
Решавање спорови меѓу инвеститор и Договорна страна

(1) За споровите меѓу една Договорна страна и инвеститор на другата Договорна страна, инвеститорот ја известува во писмена форма, вклучувајќи детални информации, Договорната страна на чија територија е извршена инвестицијата.

(2) Било каков спор меѓу инвеститор на едната Договорна страна и другата Договорна страна, во врска со инвестиција на првата Договорна страна согласно овој договор се решава, колку што е можно пријателски, по пат на преговори меѓу страните во спорот.

(3) Секој спор што не е решен пријателски во рок од шест месеци од датумот на писменото известување може да се поднесе:

(а) за решавање, во согласност со правото на Договорната страна што ја одобрила инвестицијата, до надлежните судски, арбитражни или административни тела на таа Договорна страна; или

(б) на меѓународно помирување согласно правилата за помирување на Комисијата за меѓународно трговско право на Обединетите нации, доколку двете страни се согласат; или

(в) до Меѓународниот центар за решавање на инвестициски спорови (ИЦСИД) доколку и Договорната страна на инвеститорот и другата Договорна страна се страни на Конвенцијата за решавање на инвестициски спорови меѓу државите и државјаните на други држави, 1965; или

(г) до „ad hoc“ арбитражен трибунал формиран во согласност со Правилата за арбитража на Комисијата за меѓународно трговско право на Обединетите нации (УНЦИТРАЛ), 1976, во согласност со следното:

- Орган кој назначува, согласно член 7 од Правилата е

претседателот, потпретседателот или следниот по ранг судија од Меѓународниот суд на правдата, кој не е државјанин на која било Договорна страна. Третиот арбитер не е државјанин на која било Договорна страна.

- Страните назначуваат свои арбитри во рок од два месеца.
- Арбитражниот трибунал ја наведува основата за својата одлука и ги дава причините по барање на било која страна.

(4) Арбитражната одлука се базира на:

а) одредбите од овој Договор;

б) националното право на Договорната страна на чија територија е направена инвестицијата;

в) правилата и универзално прифатените принципи на меѓународното право.

(5) арбитражната одлука е конечна и обврзувачка за страните во спорот. Секоја Договорна страна се обврзува да ги изврши одлуките во согласност со нејзиното национално право.

Член 10
Спорови меѓу Договорните страни

(1) Сите спорови меѓу Договорните страни во врска со толкувањето или примената на овој договор треба колку што е можно да се решаваат по пат на консултации и преговори, преку дипломатски канали.

(2) Доколку спорот меѓу Договорните страни не може да се реши на овој начин во рок од шест месеци од моментот на настанување на спорот, по барање на било која Договорна страна, може да се поднесе до арбитражен трибунал.

(3) Таквиот арбитражен трибунал се формира за секој поединечен случај на следниот начин. Во рок од два месеца од приемот на барањето за арбитража, секоја Договорна страна назначува по еден член на трибуналот. Тие двајца членови потоа избираат државјанин на трета држава кој, по одобрување од двете Договорни страни, се назначува за претседател на трибуналот. Претседателот се назначува во рок од два месеца од датумот на назначување на другите два члена.

(4) Доколку во периодот од став (3) од овој член не се извршат потребните назначувања, секоја Договорна страна може, во отсуство на било каква друга спогодба, да го повика претседателот на Меѓународниот суд на правдата да ги изврши потребните назначувања. Доколку претседателот е државјанин на која било

Договорна страна или на друг начин е спречен да ја извршува наведената функција, се повикува потпретседателот да ги изврши потребните назначувања. Доколку потпретседателот е државјанин на која било Договорна страна или и тој е спречен да ја извршува наведената функција, се повикува следниот по ранг член на Меѓународниот суд на правдата кој не е државјанин на која било Договорна страна да ги изврши потребните назначувања.

(5) Арбитражниот трибунал донесува одлука со мнозинство гласови. Таквата одлука е конечна и обврзувачка за двете Договорни страни. Секоја Договорна страна ги сноси трошоците на својот член на трибуналот и на нејзиното застапување во арбитражните постапки; трошокот на претседателот и останатите трошоци ги сносат двете Договорни страни во еднакви делови. Меѓутоа, трибуналот може во својата одлука да наведе поголем дел од трошоците да сноси едната или двете Договорни страни, а оваа одлука е конечна и обврзувачка за двете Договорни страни. Трибуналот ги одредува своите постапки.

Член 11
Влез и престој на персонал

Договорната страна, во согласност со законите кои се во сила, во врска со влезот и престојот на недржавјани, ќе им дозволи на физичките лица на другата Договорна страна и персоналот вработен од инвеститорите на другата Договорна страна да влезат и да останат на нејзина територија за целите на ангажирање во активности поврзани со инвестициите.

Член 12
Важечки закони

(1) Освен ако не е поинаку пропишано во овој Договор, сите инвестиции се регулирани со законите што се во сила на територијата на Договорната страна на која се направени инвестициите.

(2) По исклучок на став (1) од овој член, ништо во овој Договор нема да ја спречи Договорната страна на чија територија е извршена инвестицијата да преземе активност за заштита на своите основни безбедносни интереси или во услови на екстремна вонредна состојба, во согласност со нејзините закони што нормално и разумно важат на недискриминаторска основа.

Член 13
Примена на други правила

Доколку законите на која било Договорна страна или обврските согласно меѓународното право што постојат сега или ќе се воспостават подоцна меѓу Договорните страни, покрај овој Договор, содржат прописи, без оглед дали се општи или конкретни, со кои им се дава на инвестициите на инвеститорите на другата Договорна страна третман што е поповолен од оној што се дава со овој Договор, таквите правила ќе преовладуваат над овој Договор до оној степен до кој е поповолно.

Член 14
Влегување во сила

Овој Договор подлежи на ратификација и влегува во сила на последниот датум на кој било која Договорна страна ја известува другата дека се исполнети нејзините внатрешни постапки за влегување во сила на овој Договор.

Член 15
Траење и откажување

(1) Овој Договор останува во сила за период од десет (10) години. После тоа, тој останува во сила за сличен период или периоди, освен ако било која Договорна страна ја извести другата Договорна страна за својата намера за откажување на Договорот. Известувањето за откажување влегува во сила една година откако ќе биде добиено од другата Договорна страна.

(2) Во однос на инвестициите направени пред датумот на влегување во сила на известувањето за откажување на овој Договор, одредбите од овој Договор продолжуваат да важат за период од десет (10) години од датумот на откажување на овој Договор.

Како сведоци на горенаведеното, долу потпишаните, соодветно овластени од нивните влади, го потпишаа овој Договор.

Во Скопје на 17 март 2008 год., во два оригинални примерока, секој на македонски, хинду и англиски јазик, при што сите текстови се еднакво важечки. Во случај на разлики во толкувањето, ќе преовлада англискиот текст.

За Владата на Република Македонија	**За Владата на Република Индија**
[signature]	[signature]

निवेशों के संवर्धन और पारस्परिक संरक्षण

हेतु

मकदूनिया गणराज्य की सरकार

तथा

भारत गणराज्य की सरकार

के बीच करार

मकदूनिया गणराज्य की सरकार और भारत गणराज्य की सरकार (जिन्हें इसके बाद "संविदाकारी पक्ष" कहा गया है);

एक संविदाकारी पक्ष के निवेशकों द्वारा दूसरे संविदाकारी पक्ष के भू-भाग में अधिक निवेश अभिप्रेरित करने की अनुकूल स्थितियां सृजित करने की इच्छा रखते हुए;

यह स्वीकारते हुए कि अंतर्राष्ट्रीय करार के अंतर्गत ऐसे निवेश का प्रोत्साहन और पारस्परिक संरक्षण व्यक्तिगत व्यापारिक पहल की प्रेरणा में मददगार सिद्ध होगा तथा इससे दोनों राज्यों में समृद्धि बढ़ेगी;

निम्न रूप में सहमत हुई हैं :

अनुच्छेद 1
परिभाषाएं

इस करार के प्रयोजनार्थ :--

1. "निवेश" का अर्थ है प्रत्येक प्रकार की परिसंपत्ति, जो उस संविदाकारी पक्ष जिसके भू-भाग में निवेश किया गया है,के राष्ट्रीय कानूनों के अनुसार एक संविदाकारी पक्ष के निवेशक द्वारा दूसरे संविदाकारी पक्ष के भू-भाग में स्थापित अथवा अधिगृहीत की गई हो, जिसमें ऐसे निवेश के स्वरूप के परिवर्तन शामिल हैं और उसमें विशेष रूप से, यद्यपि एकमात्र नहीं,निम्नलिखित शामिल होंगे :

(क) चल और अचल संपत्ति तथा अन्य अधिकार जैसे बंधक-पत्र, ग्रहणाधिकार अथवा गिरवी रखना;

(ख) किसी कंपनी में शेयर, स्टॉक और डिबेंचर व कंपनी में भागीदारी के अन्य समान रूप;

(ग) वित्तीय मूल्य वाली संविदा के अन्तर्गत धन अथवा किसी कार्य-निष्पादन के अधिकार;

(घ) बौद्धिक सम्पत्ति अधिकार जिनमें अन्य बातों के साथ-साथ संबंधित संविदाकारी पक्ष के संगत कानूनों के अनुसार प्रतिलिप्याधिकार, व्यापार चिह्न, पेटेंट, औद्योगिक सम्पत्ति अधिकार, जानकारी या सद्भाव शामिल हैं;

(ङ) कानून द्वारा अथवा संविदा के तहत दी गई व्यापारिक रियायतें जिनमें तेल और अन्य खनिजों की खोज करने तथा उन्हें निकालने के लिए रियायतें शामिल हैं;

2. "निवेशक" का अर्थ है संविदाकारी पक्ष का कोई देशजात या विधिक व्यक्ति जो दूसरे संविदाकारी पक्ष के भू-भाग में निवेश करता है।

क) दोनों में से किसी भी संविदाकारी पक्ष के संबंध में 'देशजात व्यक्ति' का अर्थ है दोनों में से किसी भी संविदकारी पक्ष का राष्ट्रिक जो संबंधित संविदाकारी पक्ष में प्रवृत्त कानून से अपना दर्जा प्राप्त करता है;

ख) दोनों में से किसी भी संविदाकारी पक्ष के संबंध में 'विधिक व्यक्ति' का अर्थ है कोई भी विधिक व्यक्ति जिसके अंतर्गत उद्यम, कम्पनियां, कार्पोरेशन, व्यापार संघ तथा/अथवा संगठन शामिल हैं जिन्हें दोनों में से किसी भी संविदाकारी पक्ष के संबंधित विधान के अनुसार स्थापित, निगमित या संगठित किया गया है तथा जिसका उस संविदाकारी पक्ष के भू-भाग में कार्यालय है।

3. "प्रतिफल" का अर्थ है किसी निवेश द्वारा अर्जित मौद्रिक राशियां जैसे लाभ, व्याज,पूंजी लाभ, लाभांश ,रायल्टियां एवं शुल्क।

(4) "भू-भाग" का अर्थ है:

(क) मकदूनिया गणराज्य के संबंध में : मकदूनिया गणराज्य का भू-भाग जिसमे भूमि, समुद्र तथा वायु क्षेत्र शामिल है, जिस पर मकदूनिया गणराज्य अन्तर्राष्ट्रीय कानून के अनुसार प्रभुसत्ता, प्रभुसत्तात्मक अधिकार और ऐसे अधिकारों पर क्षेत्राधिकार रखता है।

(ख) भारत गणराज्य के संबंध में : भारत गणराज्य का भू-भाग जिसमें इसका सीमांतर्गत जलक्षेत्र और इसके ऊपर का वायुक्षेत्र तथा अन्य समुद्री क्षेत्र शामिल हैं जिसमें विशिष्ट आर्थिक क्षेत्र और महाद्वीपीय तट हैं, जिस पर भारत गणराज्य का अपने प्रवृत्त कानूनों, समुद्र संबंधी कानून पर संयुक्त राष्ट्र के 1982 के अभिसमय तथा अंतर्राष्ट्रीय कानून के अनुसार प्रभुसत्ता, प्रभुसत्तात्मक अधिकार अथवा विशिष्ट क्षेत्राधिकार हो;

अनुच्छेद 2
करार का कार्यक्षेत्र

यह करार दोनों में से किसी भी संविदाकारी पक्ष के निवेशकों द्वारा दूसरे संविदाकारी पक्ष के भू-भाग में किए गए सभी निवेशों, जो इसके कानूनों एवं विनियमों के अनुसार इस रूप में स्वीकृत किए गए हों,पर लागू होगा चाहे वे इस करार के प्रवृत्त होने से पूर्व अथवा बाद में किए गए हों।

अनुच्छेद 3
निवेश का संवर्धन और संरक्षण

(1) प्रत्येक संविदाकारी पक्ष अपने भू-भाग में निवेश किए जाने हेतु दूसरे संविदाकारी पक्ष के निवेशकों को प्रोत्साहित करेगा और उनके लिए अनुकूल स्थितियां सृजित करेगा तथा ऐसे निवेशों को अपने कानूनों, विनियमों और नीति के अनुसार स्वीकृति देगा।

(2) प्रत्येक संविदाकारी पक्ष दूसरे संविदाकारी पक्ष के निवेशकों द्वारा इसके कानूनों और विनियमों के अनुसार इसके भू-भाग में किए गए निवेशों को संरक्षित करेगा तथा ऐसे निवेशों के प्रबंधन, अनुरक्षण, प्रयोग, उपभोग, बिक्री तथा निपटान को अयुक्तिसंगत या भेदभावपूर्ण उपायों से हानि नहीं पहुंचाएगा।

(3) प्रत्येक संविदाकारी पक्ष के निवेशकों के निवेशों और प्रतिफल को दूसरे संविदाकारी पक्ष के भू-भाग में सदैव उचित एवं साम्यपूर्ण व्यवहार प्रदान किया जाएगा।

अनुच्छेद 4
राष्ट्रीय व्यवहार और सर्वाधिक अनुग्रह-प्राप्त राष्ट्र का व्यवहार

(1) प्रत्येक संविदाकारी पक्ष दूसरे संविदाकारी पक्ष के निवेशकों के निवेशों को ऐसा व्यवहार प्रदान करेगा जो इसके अपने निवेशकों के निवेशों अथवा किसी तीसरे राज्य के निवेशकों के निवेशों के साथ किए जाने वाले व्यवहार से कम अनुकूल नहीं होगा।

(2) इसके अलावा,प्रत्येक संविदाकारी पक्ष दूसरे संविदाकारी पक्ष के निवेशकों को, उनके निवेशों के प्रतिफल के संबंध में किए जाने वाले व्यवहार सहित ऐसा व्यवहार प्रदान करेगा जो किसी तीसरे राज्य के निवेशकों को प्रदान किए जाने वाले व्यवहार से कम अनुकूल नहीं होगा।

(3) ऊपर पैरा (1) तथा (2) के उपबंधों की इस प्रकार व्याख्या नहीं की जाएगी कि एक संविदाकारी पक्ष द्वारा दूसरे संविदाकारी पक्ष के निवेशकों को निम्नलिखित के परिणामस्वरूप उत्पन्न किसी व्यवहार, तरजीह अथवा विशेषाधिकार का कोई लाभ प्रदान करना पड़ेः

(क) किसी मौजूदा अथवा भावी आर्थिक, मौद्रिक या सीमाशुल्क संघ, साझा बाजार, मुक्त व्यापार क्षेत्र या समान प्रकार के अन्तर्राष्ट्रीय करार जिनका यह एक पक्षकार है अथवा हो सकता है ; अथवा

(ख) पूर्णतः अथवा मुख्यतः कराधान से संबंधित कोई मामला जिसमें दोहरे कराधान के अपवंचन के लिए करार शामिल हैं।

अनुच्छेद 5
स्वामित्वहरण

(1) दोनों में से किसी भी संविदाकारी पक्ष के निवेशकों के निवेशों का दूसरे संविदाकारी पक्ष के भू-भाग में राष्ट्रीयकरण, स्वामित्वहरण नहीं किया जाएगा अथवा उन्हें ऐसे उपायों के अधीन नहीं लाया जाएगा जिनका प्रभाव राष्ट्रीयकरण अथवा स्वामित्वहरण के समकक्ष हो (जिन्हें इसके बाद "स्वामित्वहरण" कहा गया है), सिवाय तब जब यह कानून के अनुसार भेदभाव रहित आधार पर जनहित में हो तथा उचित एवं साम्यपूर्ण क्षतिपूर्ति दिए जाने के प्रति हो । ऐसी क्षतिपूर्ति स्वामित्वहरण से तत्काल पूर्व या स्वामित्वहरण के सार्वजनिक होने की तिथि से तुरन्त पूर्व,जो भी पहले हो, स्वामित्वहरित निवेश के बाजार मूल्य के समकक्ष होगी। इसमें स्वामित्वहरण की तिथि से भुगतान की तारीख तक वार्षिक लिबोर आधार पर परिकलित ब्याज शामिल होगा। क्षतिपूर्ति की राशि का निपटान परिवर्तनीय मुद्रा में किया जाएगा, यह मुक्त रूप से अंतरणीय होगी तथा बिना अनावश्यक विलम्ब के अदा की जाएगी।

(2) प्रभावित निवेशक को इस पैराग्राफ में निर्धारित सिद्धांतों के अनुसार,स्वामित्वहरण करने वाले संविदाकारी पक्ष के कानून के अन्तर्गत उस पक्ष के किसी न्यायिक अथवा अन्य स्वतंत्र प्राधिकारी से अपने अथवा इसके मामले की समीक्षा तथा अपने अथवा इसके निवेश का मूल्यांकन करवाने का अधिकार होगा । स्वामित्वहरण करने वाला संविदाकारी पक्ष यह सुनिश्चित करने के लिए हर संभव प्रयास करेगा कि ऐसी समीक्षा तत्काल की जाए।

3) जहां एक संविदाकारी पक्ष किसी ऐसी कंपनी की परिसंपत्तियों का स्वामित्वहरण करता है जो कि इसके अपने भू-भाग के किसी भी भाग में प्रवृत्त कानून के अन्तर्गत निगमित अथवा गठित की गई हो और जिसमें दूसरे संविदाकारी पक्ष के निवेशकों के शेयर हैं, तो वह यह सुनिश्चित करेगा कि इस अनुच्छेद के पैरा (1) के उपबंध, दूसरे संविदाकारी पक्ष के निवेशकों, जो उन शेयरों के मालिक हैं, के निवेश के संबंध में उचित एवं साम्यपूर्ण क्षतिपूर्ति सुनिश्चित करने हेतु आवश्यक सीमा तक लागू किए जाएं।

अनुच्छेद 6
हानियों की क्षतिपूर्ति

एक संविदाकारी पक्ष के निवेशकों के साथ, जिनके दूसरे संविदाकारी पक्ष के भू-भाग में किए गए निवेशों को दूसरे संविदाकारी पक्ष के भू-भाग में हुए युद्ध अथवा अन्य सशस्त्र संघर्ष,राष्ट्रीय आपात स्थिति, दंगे, विद्रोह अथवा गृह उपद्रवों के कारण हानियां हुई हों, दूसरे संविदाकारी पक्ष द्वारा प्रत्यर्पण, मुआवजे, क्षतिपूर्ति अथवा अन्य निपटान के संबंध में ऐसा व्यवहार प्रदान किया जाएगा जो किसी ऐसे व्यवहार से कम अनुकूल नहीं होगा जो कि दूसरा संविदाकारी पक्ष अपने निवेशकों को अथवा किसी तीसरे राज्य के निवेशकों को प्रदान करता है । परिणामी भुगतान बिना अनावश्यक विलम्ब के परिवर्तनीय एवं अंतरणीय मुद्रा में मुक्त रूप से अंतरणीय होंगे ।

अनुच्छेद 7
निवेशों और प्रतिफलों का प्रत्यावर्तन

(1) प्रत्येक संविदाकारी पक्ष जिसके भू-भाग में निवेश किए गए हैं, दूसरे संविदाकारी पक्ष के निवेशकों द्वारा अपने भू-भाग में किए गए उनके निवेशों से संबंधित सभी निधियों का बिना अनावश्यक विलम्ब के तथा भेदभाव रहित आधार पर अबाधित अंतरण अनुज्ञेय करेगा। ऐसी निधियों में निम्नलिखित शामिल हैं :

(क) निवेशों को बनाए रखने तथा उनकी वृद्धि के लिए प्रयोग में लाई गई पूंजी और अतिरिक्त पूंजी की राशि;

(ख) निवल प्रचालनात्मक लाभ जिनमें उनकी शेयरधारिता के अनुपात में लाभांश और ब्याज शामिल हैं ;

(ग) निवेश से संबंधित किसी ऋण की वापसी-अदायगियां, जिनमें उन पर ब्याज भी शामिल है ;
(घ) निवेश से संबंधित रायल्टियों और सेवा शुल्कों का भुगतान;
(ड.) उनके शेयरों की बिक्री से हुई आय ;
(च) बिक्री अथवा आंशिक बिक्री अथवा परिसमापन की स्थिति में निवेशकों द्वारा प्राप्त आय ;
(छ) एक संविदाकारी पक्ष के नागरिकों/राष्ट्रिकों की आय जो निवेश के संबंध में दूसरे संविदाकारी पक्ष के भू-भाग में कार्य करते हैं ।

(2) जब तक पक्षों के बीच अन्यथा सहमति न हो जाए, इस अनुच्छेद के पैरा (1) के अन्तर्गत मुद्रा अन्तरण मूल निवेश की मुद्रा अथवा किसी अन्य परिवर्तनीय मुद्रा में अनुज्ञेय होंगे। अन्तरण की तारीख को प्रयोज्य विनिमय की बाजार दर पर ऐसे अंतरण उस संविदाकारी पक्ष द्वारा स्थापित प्रक्रियाओं के अनुसार किए जाएंगे जिसके भू-भाग में निवेश किया गया है बशर्ते कि इस संविदाकारी पक्ष की सभी वित्तीय देयताएं पूर्ण की गई हों।

अनुच्छेद 8
प्रतिस्थापन

यदि किसी संविदाकारी पक्ष अथवा इसके नामित अभिकरण ने दूसरे संविदाकारी पक्ष के भू-भाग में इसके किसी निवेशक द्वारा किए गए निवेश के संबंध में गैर-वाणिज्यिक जोखिमों के प्रति किसी क्षतिपूर्ति की गारंटी दी हो और इस करार के अधीन उनके दावों के संबंध में निवेशकों को भुगतान किया हो तो दूसरा संविदाकारी पक्ष सहमत होगा कि पहला संविदाकारी पक्ष अथवा उसका नामोद्दिष्ट अभिकरण प्रतिस्थापन के आधार पर उन निवेशकों के अधिकारों का प्रयोग करने और दावा करने का हकदार है। प्रतिस्थापित अधिकार अथवा दावे ऐसे निवेशकों के मूल अधिकारों अथवा दावों से अधिक नहीं होंगे।

अनुच्छेद 9
निवेशक तथा संविदाकारी पक्ष के बीच विवादों का निपटान

(1) किसी एक संविदाकारी पक्ष तथा दूसरे संविदाकारी पक्ष के निवेशक के बीच विवादों को लिखित में अधिसूचित किया जाएगा जिसमें निवेशक द्वारा उस संविदाकारी पक्ष जिसके भू-भाग में निवेश किया गया है, को ब्यौरेवार सूचना दी जानी शामिल है।

(2) इस करार के अंतर्गत एक संविदाकारी पक्ष के निवेशक तथा दूसरे संविदाकारी पक्ष के बीच पहले पक्ष के निवेश के संबंध में उठे किसी निवेश विवाद का निपटान विवाद के पक्षकारों के बीच बातचीत के माध्यम से, यथासंभव, सौहार्दपूर्ण ढंग से किया जाएगा ।

(3) यदि ऐसा कोई विवाद लिखित अधिसूचना की तिथि से छः महीनों की अवधि के भीतर सौहार्दपूर्ण रूप से नहीं निपटाया गया हो, तो उसे निम्न को प्रस्तुत किया जा सकता है :

(क) जिस संविदाकारी पक्ष ने निवेश स्वीकृत किया है, उसके कानून के अनुसार उसके सक्षम न्यायिक, माध्यस्थम अथवा प्रशासनिक निकायों को समाधान के लिए; अथवा

(ख) अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार कानून संबंधी संयुक्त राष्ट्र आयोग के समाधान नियमों के तहत अन्तर्राष्ट्रीय समाधान को।

(ग) निवेश विवाद निपटान संबंधी अन्तर्राष्ट्रीय केन्द्र को, यदि निवेशक का संविदाकारी पक्ष तथा दूसरा संविदाकारी पक्ष दोनों ही राष्ट्रों तथा अन्य राष्ट्रों के राष्ट्रिकों के बीच निवेश विवाद निपटान अभिसमय,1965 के पक्षकार हैं; अथवा

(घ) अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार कानून,1976 संबंधी संयुक्त राष्ट्र आयोग के माध्यस्थम नियमों के अनुसार स्थापित किसी तदर्थ माध्यस्थम न्यायाधिकरण को निम्न शर्तों के अध्यधीन भेजा जाएगा:

- नियमों के अनुच्छेद 7 के अधीन नियुक्ति प्राधिकारी अंतर्राष्ट्रीय न्यायालय का अध्यक्ष, उपाध्यक्ष अथवा अगला वरिष्ठ न्यायाधीश होगा जो किसी भी संविदाकारी पक्ष का राष्ट्रिक न हो। तीसरा मध्यस्थ दोनों में से किसी भी संविदाकारी पक्ष का राष्ट्रिक नहीं होगा।

- ये पक्षकार दो माह के भीतर अपने संबंधित मध्यस्थों को नियुक्त करेंगे ।

- माध्यस्थम न्यायाधिकरण दोनों में से किसी भी एक पक्ष द्वारा अनुरोध करने पर अपने निर्णय का आधार बताएगा और इसके कारण बताएगा।

(4) माध्यस्थम पंचाट निम्न पर आधारित होगाः

क) इस करार के उपबंध;
ख) उस संविदाकारी पक्ष का राष्ट्रीय कानून जिसके भू-भाग में निवेश किया गया था;
ग) अंतर्राष्ट्रीय कानून के सार्वभौम स्वीकृत सिद्धांत तथा नियम

(5) माध्यस्थम पंचाट विवाद के पक्षकारों के लिए अंतिम तथा बाध्यकारी होगा। प्रत्येक संविदाकारी पक्ष अपने राष्ट्रीय कानूनों के अनुसार निर्णयों को निष्पादित करने का वचन देता है।

अनुच्छेद 10
संविदाकारी पक्षों के बीच विवाद

(1) संविदाकारी पक्षों के बीच इस करार की व्याख्या अथवा प्रयोग से संबंधित किसी विवाद को यथासंभव राजनयिक माध्यमों के जरिए परामर्श तथा बातचीत के माध्यम से निपटाया जाएगा ।

(2) यदि संविदाकारी पक्षों के बीच विवाद का निपटान विवाद के उत्पन्न होने के छह महीने के अन्दर इस प्रकार नहीं किया जाता, तो दोनों में से किसी भी संविदाकारी पक्ष के अनुरोध पर इसे माध्यस्थम न्यायाधिकरण को प्रस्तुत किया जाएगा ।

(3) ऐसा माध्यस्थम न्यायाधिकरण प्रत्येक पृथक मामले के लिए निम्नानुसार गठित किया जाएगाः माध्यस्थम के लिए अनुरोध प्राप्ति के दो महीनों के अन्दर, प्रत्येक संविदाकारी पक्ष न्यायाधिकरण के एक सदस्य की नियुक्ति करेगा। वे दोनों सदस्य तब किसी तीसरे देश के राष्ट्रिक का चयन करेंगे, जिसे दोनों संविदाकारी पक्षों के अनुमोदन से न्यायाधिकरण का अध्यक्ष नियुक्त किया जाएगा । अध्यक्ष की नियुक्ति अन्य दो सदस्यों की नियुक्ति की तिथि से दो माह के भीतर की जाएगी

(4) यदि इस अनुच्छेद के पैराग्राफ (3) में निर्दिष्ट अवधियों के अन्दर आवश्यक नियुक्तियां नहीं की जाती हैं, तो दोनों में से कोई भी संविदाकारी पक्ष, कोई अन्य समझौता न होने पर, अन्तर्राष्ट्रीय न्यायालय के अध्यक्ष को आवश्यक नियुक्तियां करने के लिए आमंत्रित कर सकता है। यदि अध्यक्ष दोनों में से किसी भी संविदाकारी पक्ष का राष्ट्रिक है अथवा उसे उक्त कार्य करने से अन्यथा रोका जाता है, तो उपाध्यक्ष को आवश्यक नियुक्तियां करने के लिए आमंत्रित किया जाएगा। यदि उपाध्यक्ष दोनों में से किसी भी संविदाकारी पक्ष का राष्ट्रिक है अथवा उसे भी उक्त कार्य करने से रोका जाता है तो अन्तर्राष्ट्रीय न्यायालय में अगली वरिष्ठता वाले सदस्य,जो दोनों में से किसी भी संविदाकारी पक्ष का राष्ट्रिक नहीं है,को आवश्यक नियुक्तियां करने के लिए आमंत्रित किया जाएगा।

(5) माध्यस्थम न्यायाधिकरण अपना निर्णय बहुमत द्वारा करेगा। ऐसे निर्णय अंतिम तथा दोनों संविदाकारी पक्षों पर बाध्यकारी होंगे। प्रत्येक संविदाकारी पक्ष न्यायाधिकरण के अपने सदस्य तथा माध्यस्थम कार्यवाहियों में उनके प्रतिनिधित्व का खर्च स्वयं वहन करेगा; अध्यक्ष का खर्च तथा शेष खर्च दोनों संविदाकारी पक्षों द्वारा समान रूप से वहन किए जाएंगे । तथापि, न्यायाधिकरण अपने निर्णय में यह निर्देश दे सकता है कि खर्च का बड़ा भाग दोनों संविदाकारी पक्षों में से किसी एक के द्वारा वहन किया जाएगा और यह पंचाट अंतिम तथा दोनों संविदाकारी पक्षों पर बाध्यकारी होगा। न्यायाधिकरण अपनी प्रक्रिया स्वयं निर्धारित करेगा।

अनुच्छेद 11
कार्मिकों का प्रवेश और निवास

एक संविदाकारी पक्ष गैर-नागरिकों के प्रवेश और निवास के संबंध में समय-समय पर लागू अपने कानूनों के अधीन रहते हुए उन देशजात व्यक्तियों जो दूसरे संविदाकारी पक्ष के निवेशक हैं तथा दूसरे

संविदाकारी पक्ष के निवेशकों द्वारा नियोजित कार्मिकों को निवेश से संबंधित कार्य करने के प्रयोजन से अपने भू-भाग में प्रवेश करने और रहने की अनुमति प्रदान करेगा।

अनुच्छेद 12
प्रयोज्य कानून

(1) इस करार के अन्तर्गत अन्यथा किए गए उपबंधों के अतिरिक्त, किये गये समस्त निवेश उस संविदाकारी पक्ष के भू-भाग में प्रवृत्त कानूनों द्वारा शासित होंगे जहां ऐसे निवेश किए जाते हैं।

(2) इस अनुच्छेद के पैरा (1) के बावजूद इस करार में ऐसा कुछ नहीं है जो उस संविदाकारी पक्ष को, जिसके भू-भाग में निवेश किया गया है, अपने आवश्यक सुरक्षा हितों के संरक्षण अथवा अत्यधिक आपातिक परिस्थितियों में सामान्यतया और युक्तिसंगत रूप से भेदभाव रहित आधार पर प्रयोज्य अपने कानूनों के अनुसार कार्रवाई करने से बाधित करे।

अनुच्छेद 13
अन्य नियमों का प्रयोग

यदि किसी भी संविदाकारी पक्ष के कानूनों के उपबंध अथवा वर्तमान में मौजूद अन्तर्राष्ट्रीय कानून के अधीन बाध्यताओं या वर्तमान करार के अलावा दोनों संविदाकारी पक्षों के बीच इसके बाद स्थापित उपबंधों में ऐसे नियम शामिल हों, भले ही वे सामान्य या विशिष्ट हों जो दूसरे संविदाकारी पक्ष के निवेशकों द्वारा किए गए निवेशों के लिए वर्तमान करार द्वारा प्रदत्त व्यवहार से अधिक अनुकूल व्यवहार प्रदान करते हैं तो ऐसे नियम उस सीमा तक,जहां तक वे अधिक अनुकूल हैं, वर्तमान करार पर अभिभावी होंगे।

अनुच्छेद 14
करार का प्रवृत्त होना

यह करार अनुसमर्थन के अधीन होगा तथा उस परवर्ती तिथि को प्रवृत्त होगा जब दोनों में से एक संविदाकारी पक्ष ने दूसरे संविदाकारी पक्ष को सूचित किया हो कि इस करार के प्रवृत्त होने की इसकी आंतरिक कानूनी प्रक्रियाएं पूर्ण कर ली गई हैं।

अनुच्छेद 15
समयावधि और समाप्ति

(1) यह करार दस वर्ष की समयावधि के लिए प्रवृत्त रहेगा। उसके बाद, यह समान अवधि या अवधियों के लिए प्रवृत्त रहेगा जब तक कि दोनों में से कोई एक संविदाकारी पक्ष दूसरे संविदाकारी पक्ष को करार समाप्ति के अपने इरादे की सूचना नहीं दे देता। समाप्ति की सूचना दूसरे संविदाकारी पक्ष को उसकी प्राप्ति की तिथि एक वर्ष पश्चात प्रभावी होगी।

(2) इस करार की समाप्ति की सूचना प्रभावी हो जाने की तिथि से पूर्व किए गए निवेशों के संबंध में इस करार के उपबंध इस करार की समाप्ति की तारीख से आगे दस वर्षों के लिए प्रभावी बने रहेंगे।

जिसके साक्ष्य में अधोहस्ताक्षरकर्ताओं ने अपनी-अपनी सरकारों की ओर से विधिवत् प्राधिकृत होकर, इस करार पर हस्ताक्षर किए हैं।

में दिनांक 17.03.2008 को सम्पन्न इस करार की मकदूनियाई, हिन्दी तथा अंग्रेजी भाषाओं में दो-दो मूल प्रतियां तैयार की गई हैं, दोनों पाठ समान रूप से प्रामाणिक हैं। व्याख्या में किसी भिन्नता की स्थिति में अंग्रेजी पाठ मान्य होगा।

मकदूनिया गणराज्य की सरकार की ओर से	भारत गणराज्य की सरकार की ओर से
(ट्रायको स्लावेस्की)	(एम. लाल डिंगलियाना)
वित्त मंत्री	भारतीय राजदूत
[signature]	[signature]